

Egyetemi tankönyv az erdészeti útépítésről

Dr. Kosztka Miklós:

Erdészeti útépítés

Erdészeti utak építése

Kiadja az Országos Erdészeti

Egyesület, Budapest, 320.o.

Az Országos Erdészeti Egyesület feladatának tekinti az értékek megőrzését és új értékek teremtését. Ezeknek a törekvéseknek megfelelően elhatározta, hogy felújítja azt a hagyományt, miszerint az egyesület felkarolja a szakkönyvek kiadását. Ennek az adta az időszertűségét, hogy éppen 125 éve adta ki az Egyesület Deák Ferenc Alapítványa *Szécsi Zsigmond Erdőhasználat* c. tankönyvét, amelyre *dr. Kosztka Miklós Erdészeti utak építése* c. könyvének kiadásával emlékezik. A Deák Ferenc Alapítvány könyvkiadási célját mára az Egyesületünk által 2001-ben létrehozott Erdészcsillag Alapítványa folytatja. Ezeknek a törekvéseknek megfelelően kerülhetett kiadásra az *Erdészeti útépítés* című, *Erdészeti utak építése* alcímet viselő tankönyv.

Hasonló tárgyú tankönyv 1965-ben jelent meg a *Pankotai-Herpay* szerzőpáros-tól *Erdészeti szállítástan* címmel, amely az erdőfeltárás és erdészeti útépítés teljes témakörét felölelte. Kifejezetten az erdészeti útépítéssel foglalkozó tankönyv korábban nem született Magyarországon, éppen ezért a most megjelenő könyv hiánypótló mű.

Elsősorban erdőmérnök-hallgatók, illetve erdőmérnökök használatára szánta a szerző, hiszen az erdészeti magánutak építési sajátosságai különböznek az állami útépítéstől. A közútépítők csak kellő megfontolással használhatják az eltérő műszaki irányelvek és szabványok miatt ezt a művet, mint ahogy ezekre a szerző az Előszóban fel is hívja a figyelmet. Ebben a fejezetben rögzíti azokat a fontos alapelveket is, amelyeket az erdészeti útépítőknél minden esetben el kell sajátítani azért, hogy az erdő életközösségét a lehető legkisebb mértékben kelljen igénybe venni a műszaki beavatkozással, és az okozott tájsebeket a természet mielőbb begyógyíthassa.

A tankönyv az erdészeti utak építésének teljes területét felöleli, a földművek, a műtárgyak, az útépitési anyagok és a pályaszerkezetek témaköreitől kezdve a pályaszerkezet tervezésén keresztül az útfenntartásig. Mivel a mélyépítésben a tervezést és a kivitelezést nem lehet egymástól elválasztani, ezért ezeket összefüggéseiben tárgyalja, részletesen kitérve az építési technológiákra is.

Az erdészeti utak alépítményei című fejezet első részében részletesen ismerteti a földművek tervezését, építését, az erdészeti utak építésénél használható munkagépeket és azok által megvalósított technológiát. Leírja a földművek romlásának folyamatát, és bemutatja az azok elleni védekezések alapelveit. A fejezet második része tárgyalja az erdészeti utak műtárgyait. A támasztófalak tervezésének leírásakor az erdészeti útépítésben elterjedt súlytámfalak tervezési lépései mellett ismerteti a vasalt talajtámfal és a georáccsal erősített talajtámfal tervezését is, amelynek elterjedése környezetbarát megoldás lehet az erdészeti gyakorlatban is. A kishidakkal foglalkozó fejezetben az erdészeti útépítés hagyományait követve a legegyszerűbb megoldásokat ismerteti. Kitér a monolit vasbeton lemezhidakra, röviden említi az egyszerű gerendatartós hidakat, amelyeket leginkább ideiglenes áthidalásokként lehet használni, főként a kiszállító utakon. Érinti az előregyártott elemekből építhető hidak kialakítását is, amelyek építése az erdészeti útépítés gyakorlatában az építésszervezési nehézségek miatt nem terjedt el. A hidak mellett azonban részletesen foglalkozik a csőáteresztőkkel és egyéb vízátervezető létesítményekkel, amelyeknek jelentős szerepe van az erdészeti útépítésben, mert ezek szakszerű elhelyezése csökkentheti az út alatti terület kiszáradását, valamint csökkenti az erózióvesztést is. Kiemelendő itt a kis átmérőjű csövek felhasználására tett javaslat és megoldás, ami lehetővé teszi a bevágási oldalon lévő árkok vízének sűrűbb átvezetését, költségkímélő nélkül. E fejezet

utolsó részében alapfogalmi szinten összefoglalja a műtárgyak alapozásának kivitelezését is.

Az útépitési anyagokkal foglalkozó fejezet első részében részletezi azokat az alapelveket, amelyek alapján az erdészeti útépítésben felhasználható alapanyagokat célszerű kiválasztani. A kőmű útépitési alapanyagok tárgyalásakor részletesen ismerteti a kereskedelmi forgalomban beszerezhető és a műszaki irányelvekben rögzített választékokat, valamint azok minősítését. Annak ellenére, hogy ezek ára az építés helyszínén az erdészeti útépítés számára majdnem megfizethetetlen, mégis hasznos ismereteket foglal össze azért, hogy az erdészeti útépítésben használt alacsonyabb minőségű és ezért olcsóbb anyagoktól elvárható műszaki teljesítményt mérlegelni lehessen. A kötőanyagok közül az erdészeti útépítésben általánosan elterjedt bitumen választékaival foglalkozik részletesebben, de ismerteti a mész és a másodlagos ipari nyersanyagok felhasználásának lehetőségeit is. A cement felhasználását viszonylag röviden mutatja be, mert annak jelentősége alárendelt az erdészeti útépítésben.

Az erdészeti utak pályaszerkezetét bemutató fejezet is az általános ismeretekkel és az alapelvekkel kezdődik. Ezzel megalapozza a pályaszerkezeti rétegek tulajdonságainak és viselkedésének ismeretét, valamint a pályaszerkezetben elfoglalt helyének indokait. A fejezet első részében az erdészeti útépítésben jelentős szerepet játszó talajstabilizációkkal foglalkozik. A klasszikus alapelvek mellett kitér a műszaki irányelvekben megfogalmazott kritériumokra is, amelyek azonban az erdészeti útépítésben esetenként túlzó követelményeket támasztanak. Az aszfaltok között bemutatja az erdészeti útépítésben klasszikusnak számító aszfaltmakadámokat, de megfelelő részletességgel ismerteti a tömör aszfaltok készítését és beépítését is. Ezek a drága, de kiváló minőségű anyagok a tőlük elvárható teljesítményt csak akkor tudják az árukkal arányosan teljesíteni, amennyiben azokat a technológiai előírásoknak megfelelően készítik el és építik be. A fejezet összefoglalja az útfenntartásban használható vékony rétegeket. Bemutatja a pályaszerkezet helyszíni hiedeg keveréssel történő újrahasznosításának lehetőségét is, amit a jövő várható útfelújítási módszerének tekinthetünk a teljesen tönkrement pályaszerkezetek esetében.

A hajlékony pályaszerkezetek tervezését rendszerbe foglalva tárgyalja, rámutatva a méretezés, a felépítés-tervezés és az ütfenntartási összefüggésekre. A teherbírási történő méretezés módszerénél részletesen az AASHO nagyminta kísérlet eredményein alapuló módszert ismerteti, amely az erdészeti útépitésben megfelelő eredményeket adott. Nagy hangsúlyt fektet a tervezési forgalom és a földmű teherbírásiának a pályaszerkezet méreteire és élettartamára gyakorolt hatásainak ismertetésére. Részletesen kitér a pályaszerkezetek megerősítésének tervezésére. Bemutatja a klasszikusnak számító Benkelman-tartós behajlás mérésre alapozott módszer mellett a legújabb mérési eljárást jelentő nehéz ejtő súlyos teherbírásmérő berendezést is. Ez a legkorszerűbb berendezés a behajlási teknő geometriai jellemzőinek elemzése alapján jelentősen több információt nyújt a meglévő pályaszerkezet teherbírásiára vonatkozólag. A fejezet

befejező része a pályaszerkezet-gazdálkodás témáját dolgozza fel, bemutatva az új pályaszerkezetek tervezése, a megerősítések és az ütfenntartási állapotfenntartó beavatkozások közötti összefüggéseket.

A könyv 320 oldalon tárgyalja az erdészeti utak építésének témáját. Az ízlésesen kivitelezett borító felkelti a könyv iránti érdeklődést. A kettős cím arra enged következtetni, hogy az Erdészeti útépités témájában esetleg még egy további mű megjelenését is tervezik. Különösen fontos a hátsó borítólapon elhelyezett két Kaán Károly-idézet, amelyek az erdészeti útépitések jelentőségére hívják fel a figyelmet. A megértést 230 ábra, a tájékoztatást 38 táblázat segíti. Az ábrák egységes megjelenésűek, egyszerűek és kifejezően mutatják be a lényegét. A könyvek megjelenésére igényes olvasó találhat néhány nem szokványos szerkesztési megoldást, ami annak tulajdonítható, hogy a szerkesztést feltehetően a

szerző maga végezte, csökkentve ezzel a kiadás költségeit, ami egy egyetemi tankönyv esetében nem elhanyagolható tétel. Azt, hogy a tankönyv elérhető áron vásárolható meg minden érdeklődő számára, az Országos Erdészeti Egyesület hozzáállása, és a támogatók – akik neve a belső borítólapon olvasható – adományai teszik lehetővé.

„Összefoglalva kijelenthető, hogy az erdészeti útépités egy sajátos dolog, amelylyel a legújabb technika sem bír, mert az, az erdőben csődöt mond. Az útépités során az erdőbe be kell menni, speciális tudást és felkészültséget igényel ez a munka. Erről szól a könyv.” (Gerely Ferenc)

A könyv megvásárolható az OEE budapesti központjában, valamint Sopronban a Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karának Geomatikai, Erdőfeltárási és Vízgazdálkodási Intézetében. A könyv ára: 1000.- Ft.

Sándor Erzsébet

Megjelent

Winkler András: A költő vére
(Sopron 2010.)
(Mészáros György illusztrációival)

Költőnk a soproni Erdészeti Múzeumban mutatta be immáron 12. verseskötetét.

Mindjárt az elején tesz hitet magyarságáról.

Magyarság. „Áldom őseimet, kik Colmárból jöttükben lettek magyarok és bosnyák nagyanyámat, aki igent mondott a bácskai svábnak, hogy magyar lehessenek egykor.”

Az idő múlása együtt menetel a hajhullással. Íme a bizonyíték: Csók. „Bolg asszony az én nejem, csókolgatja a fejem, hiszen az már nincs benőve, póre, mint a baba bőre.” Ehhez kiváló melléklet Mészáros György grafikája: csókos száz rúzsnyoma a tar fejen.

Az évek peregnek tovább: Szomorú találkozás. „Ifjúságom még egyszer visszanezéztem rád, és sírva fakadt, mikor megakadt a szeme öreg barátján. Miért kerültünk egymástól ilyen messzire?” A grafika fiúcska képét jelzi, alatta rogyant hátú öreg ember, ráadásul haja is alig van már.

Végül egy búcsúzó szó: Az utolsó vershez. „Amikor meghaltam, nem voltál velem, nem kulcsoltad át haldokló kezem, nem simogattad révedt homlokom, egyedül hagytál, hiányzol, nagyon.”

Ez már az őszi virághullás hangulata, a grafika is kézből kihullott könyvet jelez.

No meg egy összefoglaló a költői műről: Költő. „Belebolondulok a verseimbe, készekbe és nyerseimbe. Csizszolom, váltom a mondatokat, a szavak kitörnek, mind rám szakad: büntetnek rímelő szolgahadak.” Kikerülhetetlen a „Félelem”. „A halállal egykor nem volt bajom, mert nem vitt el engem fiatalon, de rettegek tőle, bús kisöreg, mert görögni halom a földrögöket.” Hasonló a „Világos szavak”. „Durva voltam a világhoz, ostoroztam, fájt neki. Aki durva a világhoz, a más világ jár neki.” (Milyen jó lenne, ha ezt a bölcsességet sokan megszívlelnék! – recenzius megjegyzése)

Ezen az érzésen a Régi kapcsolat sem segít, hiszen „Feleségemmel vén-

ségi kapcsolatban vagyunk.” (A recenzius kérdése: András, kaptál Te ezek után otthon még vacsorát?)

De feltűnik a pihenés jelképe „Az ágyam”. „Az ágy az utolsó remény, amiben este fekszem én. Tegnap megfogtam kezét: tegeződöttünk, megtudtam a nevét. Ágyakhoz nevek illenek, ha nincs nevük, adjunk nevet, ha nem adunk, hát kinevet, nem ringat el és szenvedek.”

Nem maradnak el a szokásos szójátékok sem. Íme közülük egy: Barát. „Lelkiismerős”. És egy őszinte vallo más: Szoborság. „Nem akarok szobor lenni, akkor sírba kell majd tenni. Élvezném még a világot, kerülném a szoborságot.” Idevág a Tünet is. „Savamra mondom, ég a gyomrom”, vagy a Meghalt, „Elveszítette az itt élő képességét”. De se baj, a halállal nem vész el semmi, mert a Sejtés ezt vallja: „Aki meghal szeretteim közül, mindmind visz magával egy darabot belőlem, Amikor meghalok, odaát magamra találok.”

Miért szeretem Winkler András verseit? Sorsforduló indulatok, korszakot kiváltó forradalmi láz nem rejlik bennük, talán még a szerelem hangja is – minden költő ihletője – szemérmes, halk, szelíd. De nyelvi játékaik nagyszerűek. A magyar nyelv ízét, savát-borsát villantják elénk, és ez romlásnak indult nyelvünk világában óriási érték. És a szív csendes derűje, ami mosolyt varázsol szürkességbe, züllöttségbe, politikai intrikákba belefáradt arcunkra.

Dr. Szodfridt István

